

EUCHARISTION,

SEU LIBER

DE CORPORE ET SANGUINE DOMINI.

Ex cod. ms. exempti monasterii Mellicensis eruit venerabilis D. P. Sebastianus Treger, inclytæ carthusiæ Gemnicensis presbyter, edidit R. P. PEZIUS, *Thes. Anecd. t. II, p. 1, col. 547.*)

PROLOGUS (295).

In multa messe Domini ardentem desudanti finito (296) labore frui requiei renumeratione. Hortum sponsæ, frater amplectende, ingressus Spiritu sancto. Inter lilia in areolis aromatum quæsiturus, non uno pulchro visu vel suavi odore pomorum tantum, uti quibusdam moris est, delectaris; sed etiam ipso gustu diversorum fructuum satiari affectaris. Et cum facili manu cujuslibet arboris valeas cacumen inclinare; poscis tamen a me; ut velim desiderabilis ligni vitæ ramos sibi incurvare, quatenus fructum, immortalitatem conferentem, queas absque labore manu attingere, quo salubre pestifero mortis edulio laborantibus possis antidotum porrigere. Est namque in campis scripturæ discurrentibus familiare aliorum studium, aliorum opus commendare. Sicuti B mutuo se amantes varios de pratis flores legentes,serta ab aliis contexta sibi tollere, a se autem nexa solent aliis imponere. Quia ergo id fraterne petis, quid de Dominico corpore sentiam, ad utilitatem aliorum quam brevissime expediam.

SEQUUNTUR CAPITULA.

- CAP. I. *Quod tribus modis corpus Domini intelligatur.*
 CAP. II. *Cur Deus incarnatus sit, et quomodo ejus corpus minui non possit?*
 CAP. III. *Verum hoc comedatur, quod Maria genuit?*
 CAP. IV. *Quod homo per hunc cibum Christo incorporatur.*
 CAP. V. *Quod non aliud, quam substantivum sumatur Christi corpus.*
 CAP. VI. *Quod tam mali quam boni sacerdotes Christi corpus conficiant, sed soli justis hoc accipiant.*
 CAP. VII. *Quod mali non corpus Christi, sed judicium sumant, et quid sit judicium sumere?*
 CAP. VIII. *Quod species, et non virtus sacramenti a malis accipiatur, et cur sacramentum dicitur, vel utrum veritas, an figura credatur?*
 CAP. IX. *Utrum corpus Domini aliud sit in ore bonorum, aliud in ore malorum.*
 CAP. X. *Quid inde sentiendum sit, quod vetustas; vel quodlibet animal consumpserit?*
 CAP. XI. *Utrum Judæi corpus Domini comederint, qui manna manducaverunt?*
 CAP. XII. *Cur de pane, et vino, et aqua fiat.*

A CAP. I. *Quod tribus modis corpus Domini intelligatur.*

Trifarie itaque corpus Domini dicitur. Primo id quod de virgine incarnatum, in ara crucis pro nobis est oblatum, morte devicta in cælos elevatum, in dextera Dei est collocatum. Secundo: Corpus Domini dicitur, quod ob pignus Ecclesiæ traditum Spiritu sancto consecrante ex substantia panis et vini mysterio sacerdotum quotidie conficitur, ac Divinitate operante in prædictum corpus transfertur, et licet ab omni populo comestum, integrum tamen catholica fide permanere fertur. Tertio: Corpus Domini tota Ecclesia prædicatur, quæ de omnibus electis ut de multis membris in unum compaginatur. Hujus corporis oculi sunt sapientes, alios ad viam veritatis ducentes, aut aures obedi- B tes, nares discreti, inter bonum et malum discernentes, os verbum Dei loquentes, dentes sacras Scripturas exponentes, manus bona operantes, pedes alios in necessitate portantes. Hoc tertium, primo per medium connectitur, sicut ternarius binario et monade conficitur. Unde non tria sed unum corpus Spiritu sancto coadunante recte affirmatur; sicut corpus in omnibus membris una anima vivificatur. Et quia unum corpus creditur ideo de una oblata conficitur; quia vero tribus modis, ut diximus, accipitur, ideo consecrata oblata in tria dividitur. Pars namque quæ in calicem mittitur, est illud corpus Domini, quod in gloria sumitur; quæ vero a sacerdote percipitur, est illud quod ob pignus Ecclesiæ relinquitur. Quæ autem ad viaticum in pyxide reponitur, est illud, quod ad laborem adhuc huic mundo quasi carceri inclinatur. C
 CAP. II. *Cur Deus incarnatus sit, et quomodo ejus corpus minui non possit?*

Diligenti autem inquisitori manifestum erit, quæ de causa vel qualiter primum corpus per medium sibi tertium incorporare, et in Spiritum unum esse disposuerit. Deus primum hominem condidit ad æternitatem, cui per commestionem ligni vitæ disposuit dare immortalitatem. Sed homo suadente diabolo de fructu vetiti ligni comedit, et ob hujus esum mortem incidit. Justum ergo apud justitiam

(295) Præcedit in codice titulus: « Incipit Eucharistion, quod interpretatur bona gratia. Tractatus Honorii. »

(296) In cod. monasterii S. Crucis in Austria, ord. Cisterc., sic habetur, *desudanti H. finitio*, etc.

Dei fuit, ut per cibum mortem vincens vitæ restitueretur, qui per cibum vitam perdens morti obnoxius tenebatur. Sed quia nec in cœlo nec in terra talis potuit inveniri esus, per quem posset tantus reparari casus, ipsa vita carnem induit, escam se mortalibus præbuit, comesta repulit, dum mortales in se vitam transtulit. Porro hujus vitæ corpus quasi granum frumenti exstitit; de quo panis vivus in cibum nostrum confici possit. Qui quoniam ad dispersiendum universo populo parvus est visus; nutu Dei eodem terræ genere est auctus, quatenus et illud granum semper integrum ad semen permaneat, et augmentatione ejus populus sibi incorporandus sine detrimento quotidie comedat; sicut et vidua de hydria farinæ et de lecytho olei quotidie tulit, et tamen ejus plenitudinem non minuit, vel sicut lux solis oculis omnium hauritur; et tamen nullum diminutionis ejus detrimentum sentitur. Verbum quippe de corde summi Patris satum in agrum mundi quasi granum frumenti cecidit, quod exceptum munda terra virginalis uteri carnem factum in escam populo protulit. Quæ caro sic verbo est unita, ut carnis verbique sit una Jesu Christi persona. Et ideo sicut divinitas in nullo potest augeri, ita et cibus hujus carnis nullo modo potest imminui.

CAP. III. *Utrum hoc comedatur, quod Maria genuit?*

Hic fortasse aliquis quærit, utrum hoc comedatur quod Maria genuit? cujus rei veritas citius lectori patebit, si exordium hujus institutionis considerare studuerit. Christus namque æterna vita ad cœnam rediens, post esum Paschalis agni veterem legem consummavit, ac novam legem per esum sui corporis hoc ritu inchoavit, panem coram se in mensa positum elevavit, benedictione sua in substantiam suæ carnis hunc commutavit, deditque discipulis suis dicens: *Hoc, subaudis, quod teneo in manibus, est corpus meum quod pro vobis tradetur* (Matth. xxvi). Ecce corpus de virgine generatum tenuit in manibus, corpus de substantia panis, verbo quo sæcula fecit transformatum! deinde vinum, videlicet ante se positum, elevans benedixit, atque benedictione in sanguinem suum convertit. porrexitque discipulis suis dicens: *Hic est calix sanguinis mei* (ibid.), hoc est, vinum, quod est in isto calice, est sanguis meus, qui pro vobis effundetur. En corpus de virgine natum adhuc nullo vulnere sauciatum, habuit in manibus, sanguinem de substantia vini commutatum. Ac si patenter diceret: Ego sum quidem vobis missus in cibum contra mortis periculum, sed quia exhorretis me dentibus comminuere ad edendum; ideo substantiam panis et vini commuto vobis in corporis mei edulium, ut, quemadmodum vitam corporis per cibum corporalem continuatis, sic in anima per hunc spirituales cibum in me, qui sum vita, vivatis. Postquam ergo apostoli edentes corpus Christi, hoc corpus de pane consecratum, a corpore Christi

A traditum, comedendo vel bibendo consumpserunt; corpus de virgine sumptum integrum de mensa surgens abiit incolume Judæis furentibus occurrit; a quibus comprehenditur, in crastino crucifigitur; deinde cœlo recipitur, cunctis agminibus angelorum præficitur. Vides itaque, quod hoc sacramentum instituens, nec digito de manu vel pede vel aliquam particulam de corpore præciciens eis tribuit, sed substantiam panis et vini consecrati eis distribuit; se vero integrum in dexteram Patris transtulit. Igitur corpus de virgine procreatum in cœlis residens universæ creaturæ dominatur; corpus autem de pane et vino per Spiritum sanctum consecratum, et in substantiam prioris translatum, veraciter a populo fidelium manducatur; per hoc quoque corpus tertium quod est Ecclesia Christo incorporatur.

CAP. IV. *Quod homo per hunc cibum Christo incorporetur.*

Nempe corpus Christi comedit corpus Christi. Per hoc quoque Christus fit corpus Christi. Sicut enim corporalis in substantiam nostri corporis vertitur; sic Ecclesia per hunc cibum in corpus Christi vertitur, et una caro cum eo efficitur, sicut scribitur: *Erunt duo in carne una* (Matth. xix; Marc. x). Et sicut Pater in Filio et Filius in Patre secundum divinitatem naturaliter substantialiter manet, sic veraciter Christus in Ecclesia secundum humanitatem, et Ecclesia in Christo per hujus cibi commestionem naturaliter manet. Ideo et ipse mediator Dei et hominum dicitur. Et Ecclesia ejus corpus in una persona et una substantia charitate conjuncta creditur, in qua ipse adhuc patitur in membris suis, eleemosynis reficitur, ubi et despicitur; et idcirco, omni necessitate sequente, ubi est caput, illic totum corpus colligitur. Non tamen sic quisquam in essentiam Christi transfertur, ut in persona virginis filius, vel Dei Filius jure nominetur. Sed sic fide et dilectione divinitati, per communionem autem hujus cibi sic humanitati ejus cunitur, ut necessario gloria Filii Dei cohæres, ut puta membrum ejus potiatur.

CAP. V. *Quod non aliud quam substantivum Christi corpus sumatur.*

D Hinc quæritur utrum Christus aliud quam suum proprium substantivum corpus apostolis tradiderit? An Ecclesia hodie aliud et aliud tunc acceperit, vel utrum a singulis sacerdotibus singula corpora vel potius ab omnibus unum conficiatur; aut particulatim a populo vel totum ab uno quolibet comedatur? Christus Verbum Patris exstitit, per quod omnia condidit, idem Verbum naturam panis et vini in substantiam suæ carnis et sanguinis, sicut aquam in vinum convertit, et non aliud quam suum substantivum de virgine genitum corpus suis edendum tribuit, et idem in crastino pro vita mundi in ara crucis Deo Patri obtulit. Idem etiam et non aliud Ecclesia hodie per manus sacerdotum conficit, quod Maria genuit; idem nihilominus et non

aliud, quamvis ex alio pane confectum, populus fidelium hodie accipit, quod et Christus manibus suis tradidit. Et, licet singuli sacerdotes singulas hostias offerant; non tamen singularia corpora, sed omnes unum, quamvis diverso tempore conficiant. Et, licet oblatas in plurima frusta dividant, non tamen partes, sed singuli totum accipiunt. Alioquin si Christus semel divisus a populo comederetur, non esset, quod denuo esurienti daretur; aut tot essent Christi corpora, quot sacerdotum sacrificia. Nunc autem unum Christi corpus ab omni populo, et ad uno quoque totum comeditur; et tamen totum integrum in dextera Patris permanere verissime creditur. Quodque humana ratio non potest probare: catholica fides neminem sinit dubitare. Qui autem non credit, hujus corporis non particeps erit, quia deterior infideli existit.

CAP. VI. *Quod tam mali quam boni sacerdotes Christi corpus conficiant, sed soli justii hoc accipiunt.*

Solet quoque quæri utrum indigni sacerdotes corpus Christi conficiant, vel utrum mali hunc cibum comedant? Christus verus sacerdos secundum ordinem Melchisedech, qui corpus suum in utero virginis formaverat, solus etiam per quemlibet catholicum sacerdotem hoc ipsum consecrat, et ipse solus hoc in membris suis percipit; et ipse hoc etiam solus suis porrigit; qui in omnibus electis consummatus cœlos ascendit. Ergo dum nullus sacerdos nisi ipse Christus per ministerium sacerdotum corpus suum conficere probetur; non minus per flagitiosissimi in Ecclesia duntaxat Catholica constituti, quam per sanctissimi ministerium hoc corpus conficitur, quod etiam a nullo nisi a solo Christo in suis percipitur. Extra Ecclesiam autem, scilicet ab hæreticis, a Judæis, a gentilibus nec hoc sacramentum perficitur, nec munus oblatum accipitur. Simoniaci tamen, qui quidem inter hæreticos censentur, sed tamen fide integerrima Catholicis admiscuntur, per fidem Trinitatis Christi corpus conficiunt, sed ejus participes ob reprobam vitam non fiunt. Soli namque filii Dei hoc cibo vescuntur, qui soli Deum visuri noscuntur, ipso Christo attestante qui ait: *Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus, qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in eo* (Joan. vi). Et quid est Christus? Vita. Et quis manet in vita? qui vivit in anima. Quisnam vivit in anima? qui nullum mortale crimen committit, et quod credit, opere dilectionis perficit. Itaque fides Christi est vita animæ, ut scriptum est: *Justus ex fide vivit* (Rom. i). Fidei autem vita est operatio, ut item scriptum est: *Fides sine operibus mortua est* (Jacob. ii). Operationis vero vita est dilectio, ut dicitur: *Qui non diligit manet in morte. Deus enim est dilectio, et qui manet in dilectione; in Deo manet, et Deus in eo* (I Joan. iv). Hæc autem dilectio impletur Deum quærendo, et proximo in necessitate subveniendo. In hoc Deus manet per scientiam eum illustrando; et velle ac posse bonum

A ei subministrando, ipseque in Deo manet, fide in illo sperando, et mala declinans, bona per dilectionem operando. Ergo hi soli corpus Christi accipiunt qui hoc modo in vita charitate Christo vivunt.

CAP. VII. *Quod mali non corpus Christi sed judicium sumant, et quid sit judicium sumere.*

Qui autem in peccatis mortui sunt, in Christo, qui est vita, non manent, sed longe ab eo sunt, et ideo Christi corpus non sumunt, sed judicium sibi manducant et bibunt. Judicium autem in hoc sacramento sumit, qui criminali flagitio implicatus, ante confessionem et poenitentiam hunc cibum angelorum edere præsumit, quia, sicut liis, qui reus Judicis adducitur et ab eo vitæ subtractus morti addicitur, sic nimirum qui polluta mente et conscientia vivificis sacramentis se indignus temere ingerit, judicis Christi offensam incurrit, et a vita ut reus projicitur, et diabolo ut Judas in potestatem traditur, ut ejus agitatione omne ei bonum in odium veniat, et justo judicio, corde indurato et impoenitente malo malum superaueat; ut furiosus camini incendium ad seipsum exurendum magis ac magis incendat. Unde cum talibus Dominus diceret: *Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis* (Joan. vi), partes eum de carne sua præcisurum et eis præbiturum æstimabant, *atque: durus est hic sermo* (ibid.) respondebant. Quia enim malitia indurati in peccatis mortui erant, vitæ verba non ferentes, mox a vita etiam corpore recesserant. Ipse autem secum quasi sanis membris in vita permanentibus ait: *Spiritus est, qui vivificat, caro autem nihil prodest* (ibid.). Ac si diceret Spiritus qui in hoc spiritali cibo percipitur, animas vivificat, caro autem, ut vos æstimatis, præcisa vel carnaliter comesta nihil ad vitam animæ prodest. Igitur qui non credunt vel male vivunt, corpus Domini non accipiunt.

CAP. VIII. *Quod species et non virtus sacramenti a malis accipiatur et cur sacramentum dicatur, vel utrum veritas an figura credatur?*

Videndum autem quid in re ab eis accipiatur, vel cur hoc sacramentum dicatur, et utrum veritas an figura in hoc credatur? In Christo duæ substantiæ prædicantur, visibilis humanitas, et invisibilis divinitas. Si in hoc sacramento duo considerantur. Et quia species et gustus panis et vini cernitur foris, intus autem corpus et sanguis Christi intelligitur, ideo sacramentum dicitur. Omne sacramentum aliud foris ostendit, aliud intus intelligendum innuit, sicut et litteræ in quibus figuræ exterius et characteres videntur; sed potestates et significationes interiorius intelliguntur. Unde licet in veritate caro et sanguis Christi credatur, tamen non incongrue sacramentum vel figura neminatur. Ergo species hujus sacramenti forinseca a reprobis percipitur, virtus autem intrinseca vivificans, eis penitus subtrahitur. Sicut

et humanitas Christi a Judæis crucifigitur, divinitas A CAP. XI. — *Utrum Judæi corpus Domini comederint, ejus nulla læsione attingitur.*
qui manna manducaverunt?

CAP. IX. *Utrum corpus Domini aliud sit in ore bonorum, aliud in ore malorum?*

Cum hic panis post consecrationem in corpus Christi substantialiter vertatur; quæritur utrum in ore indigne sumentium in aliam naturam commutetur? sicut Christus a morte *resurgens ultra jam non moritur* (Rom. VI); ita caro ejus de pane confecta in nullam aliam naturam transmutabitur. Idem enim erit in ore pessimi quod in ore piissimi, sicut idem erat in manibus se crudeliter crucifigentium, quod in manibus se devote sepelientium, sed sicut sol idem existens in calore, quod in splendore, diversa tamen in his duobus efficit, videlicet calore terram exurens, splendore illuminans, sic caro Christi eadem manens, diversa in diversis efficit, justos sibi incorporans, injustos a se vita resecaans. Et sicut quotidianus panis vires roborat, idem infantes præfocat. Ita eadem res existit dignis causa gloriæ, indignis causa poenæ.

CAP. X. *Quid inde sentiendum sit, quod vetustas vel quodlibet animal consumpserit?*

Corpus Domini aliquando vetustate consumitur, aliquando casu ferente amittitur, aliquando a muribus corroditur vel a canibus devoratur; quid inde sentiendum sit, quæritur. Cum impii Christum flagris lacerarent, et in cruce clavis perforarent, guttæ sanguinis in terram cadebant, quæ resurgentis substantiam non minuebant. Non enim resurgens eas resumpsisse legitur, quin potius sanguis de latere ejus fluens a fidelibus exceptus creditur, qui usque hodie in quibusdam locis reverenter servari traditur. Sed utrum hic adhuc in illud corpus realiter revertatur, quod integrum resurgens jam incorruptibile in dextera Dei sedere prædicatur; an in terræ materiam, unde sumptus est, deficiat, dubitatur. Verumtamen cum ipse dicat, capillum de capite nostro non perituum, sed in resurrectione in locum corporis reversurum; a quibusdam pie putatur, sanguis pro nobis effusus in corpus Christi miro modo transiturus. Similiter quod de corpore Domini senio extabuit, vel casu in terram cadens computruit, nihil de substantia corporis Christi imminuit; sed utrum in terræ materiam redactum ita permaneat, dubitatur. Sed a doctoribus in Christi substantiam ineffabili quidem modo transferri putatur. Animantibus autem, quibus non est intellectus, sicut hujus cibi comestio non prodest, ita etiam nihil obest, sed potius his, quorum negligentia sanctum canibus datur, multum nocet. Sicut enim caro sine Spiritu se non movet, ita hæc caro sine Spiritu vivificante percepta nihil prodest, sicut ipse dicit: *Spiritus est, qui vivificat, caro autem nihil prodest* (Joan. VI). Porro caro Christi ab his comesta sic in substantiam Christi transferri creditur, sicut ab infidelibus vel ab indignis catholicis sumpta in essentiam Christi commutari non dubitatur.

Quæritur autem, utrum fideles sub lege corpus Christi comederint, de quibus legitur: *Eandem escam spiritalem manducaverunt, et eundem potum spiritalem biberunt* (I Cor. X). Et de quibus scribitur: *Panem angelorum manducavit homo* (Psal. LXXVII). Quid est eandem, nisi quam et nos comedimus, videlicet corpus Christi? Num ille populus carnem Christi comedit, cum adhuc Christus minime incarnatus sit, sed potius post duo millia annorum et eo amplius carnem assumpserit? Porro manna esca illorum in materia panis erat, de rore coeli jussu Dei transformatum, omne delectamentum habens. Sed in figura corpus Christi erat, animas B credentium omni dulcedine replens. Sic et potus illorum erat aqua, de petra scilicet materiali fluens, nunc olei, nunc mellis saporem præbens; sed in figura Christi sanguis erat, sitim animarum extinguens. Unde et petra de qua fluxit, Christus dicitur, sicut et vitis vera scribitur, cum utique in substantia Deus et homo fuerit, in figura autem petra et vitis exstiterat. Ergo ille populus in substantia manna, in figura autem corpus Christi comedis affirmatur. Unde et panem angelorum manducasse memoratur. Et quia angeli non corporeo cibo vescuntur, sed pane vivo Christo indesinenter reficiuntur.

CAP. XII. — *Cur de pane et vino et aqua hoc sacramentum fiat?*

Nunc autem intuendum, cur hoc sacramentum magis de pane quam de carne, et magis de vino, quam de lacte conficiatur, vel cur magis cum aqua quam cum alio liquore commisceatur? De pane ideo fit; quia sicut panis de multis granis conficitur, sic corpus Christi Ecclesia de multis electis in unum colligitur, quæ hoc pane quotidie reficitur. Et sicut panis, omne dicitur, ita in hoc pane vivo omnis gratia percipitur. Et quemadmodum panis duobus lapidibus molitur, aqua conspergitur, manibus pinsatur, igni coquitur; ita Christus panis vivus a duobus populis, scilicet a Judæis et gentibus in passione est molitus, sanguine conspersus, colaphis et alapis pinsatus, igne passionis decoctus. Qui panis ideo in modum denarii formatur, quia Christus panis vivus pretio denariorum venditur, et ipse est verus denarius, qui per decalogum legis in vinea Ecclesiæ laborantibus in præmio dabitur. Idcirco autem sanguis ex vino fit, quia sicut vinum ex multis uvis confluit, ita Ecclesia ex multis justis in unam compagem colligitur, quæ homo potum bibit; et sicut vinum in torculari exprimitur, ita Christus hokus Cypri de vinea Sorec in vecte crucis a duobus, scilicet prophetis et apostolis, ad filios Israel, videlicet credentes, Deum videntes, deportatus, prelo crucis torquetur. Aqua ideo admiscetur; ut populus, quem aqua significat, et qui aqua baptismatis renatus est, Christo incorporetur. Quia sicut post consecrationem non duæ, sed una res, scilicet sanguis Christi

intelligitur; ita quisque fidelis post communionem hujus sacramenti unum membrum in corpore Christi existens veraciter creditur. Ideo Ecclesia corpus Christi hoc edulio vescitur, quia et ipsa camino tribulationis in modum panis excoquitur, et prelo angustiae instar vini premitur. Hanc autem prementes et angustiantes hujus pastus participes non existunt, sed stipula incendii in die furoris Domini erunt, quando justii hoc cibo refecti ut sol fulgebunt. Itaque per carnem Christi caro nostra immortaliter vivificatur, per sanguinem ejus anima nostra, quae manere in sanguine legitur, sed in sanguine peccatorum non ignoratur, ad vitam resuscitatur. Porro animae duae partes a doctis non nesciuntur, scilicet superior quae invisibilia, et unamquamque rem, quid in proprietate sit substantiae, considerat: infe-

rior quae totum corpus vivificans, sensus alteram divisione specificat. Et superior quidem spiritus appellatur, inferior anima nuncupatur. Corpus ergo pro carne, sanguis pro spiritu, aqua pro anima nostra offertur, et sic totus homo redimitur, unumque cum Christo pane vivo efficitur. Ad mensam igitur, quam sapientia paravit, et ad vinum, quod miscuit, redempti a Domino alacres conveniant, edentes et bibentes de bonis Domini super frumento, vino et oleo gaudeant, quia quandoque ab ubertate domus Domini inebriabuntur, et cum apparuerit gloria Domini, de torrente voluptatis ejus satiabuntur. His, frater, si delicias, in nuptiis Agni conviva procul dubio eris.

Explicit Eucharistion, quod interpretatur bona gratia.

SUMMA GLORIA DE APOSTOLICO ET AUGUSTO

SIVE

DE PRÆCELLENTIA SACERDOTII PRÆ REGNO

LIBER.

(Ex cod. ms. inclytæ Carthusiæ Gemnicensis eruit ven. D. P. Leop. Wydemann; edidit R. P. Bernardus Pezsius *Theas. Anecd. t. II, p. 1, col. 179.*)

PROLOGUS.

Pusilli gregis Christi duci, verbo et exemplo ad pabula vitæ prævio, Honorius in loco pascuæ, ubi nihil deerit, a bono pastore lætari cum ovibus perpetuo. Quia moderamen totius humani regiminis duabus videtur personis, regali nempe et sacerdotali, inniti veluti, machina totius universitatis duabus columnis fulciri: injungis mihi, sermone et scientia imperito, pervigil ovilis Christi ductor, stylo depromere, utrum eadem personæ pares sint in collato principatus apice, an altera sit major constituenda? quia sicut magnæ dementiæ est hoc grave pondus invalidis humeris velle fulcire, ita videtur scelus idololatriæ tibi, in vice Christi imperanti, nolle obedire. Sed tolerabilius æstimo ob benevolentiae studium me premi judicio imperitorum vel invidorum, quam ob in-

B et quia de regno et sacerdotio ejus est materia, sit nomen ejus Summa gloria.

CAP. I. *Exponitur status quæstionis: utrum sacerdotium regno, an regnum sacerdotio jure ac dignitate præcedat? Ostenditur ex figura Abel et Cain, horumque posterorum, sacerdotio regno præcellere.*

Cum universitas fidelium in clerum et populum distribuatur, et clerus quidem speculativæ, populus autem negotiativæ vitæ ascribatur; et sæpe hæc prima spiritualis, hæc vero sæcularis nominetur, et ista sacerdotali, illa autem regali virga gubernetur: solet plerumque apud plerosque quæri, utrum sacerdotium regno, an regnum sacerdotio jure debeat in dignitate præferri? Ad quod quidem breviter possem respondere, quod sicut spiritualis præfertur sæculari, vel sicut clerus præcellit populum ordine, sic sacerdotium transcendere regnum in dignitate. Sed imperitis, et sæculari tantum scientia obcæcatis, nil ratum videtur, nisi plurimis Scripturarum testimoniis roboretur. Unde ut hæc quæstio enucleatius discutiatur, radix solvendi nexus ab origine mundi diligentius inspiciatur. Primus Adam de munda terra creatus, formam secundi Adam cœlestis gessit, qui carnem de munda Virgine sumpsit. Adam de